

 Elmia

Seminarieprogram VA-mässan

25–27 september 2018

ELMIA, JÖNKÖPING 25–27 SEP 2018

SAMARBETSPARTNERS

Cirkulation

FÖRENINGEN
VATTEN
ROLLEN

vaguiden
En enklare vardag

Svenskt Vatten

Havs
och Vatten
myndigheten

 varim
VATTENRENINGSDISTRINNS MÖTESPLATS

Tre dagar med ny kunskap

Den 25–27 september möter du experter från branschens myndigheter och föreningar som talar om aktuella ämnen inom avlopp, dagvatten och dricksvatten.

Anmäl dig på elmia.se/va-massan.

Du som är medlem i någon av de arrangerande organisationerna får rabatt på seminarierna. Detta gäller även dig som är utställare (läs mer på sidan 22).

Varmt välkommen!

Uppdateringar i programmet hittar du på [webbsidan](#) och i [appen Elmia Guide](#).

SEMINARIEPROGRAM

Tisdag 25 september

10.00–11.00

- **Med sikte på fosforåtervinning efter bästa förmåga! – exempel från Lidköping och Norrköping**
Arrangör: Föreningen Vatten

10.00–12.30

- **Svensk kommun renar industriavloppsvatten till råvatten för dricksvattenproduktion 2019 – en möjlighet för andra svenska kommuner**
Arrangör: Föreningen Vatten och Svenskt Vatten

11.30–12.30

- **Har du koll på din anläggning? – säkerhetsskyddad upphandling (SUA)**
Arrangör: Varim

13.30–14.30

- **Planera för att skydda vattnet långsiktigt – om regional och kommunal vattenförsörjningsplanering**
Arrangör: Havs- och vattenmyndigheten

14.00–16.30

- **Hur ser framtidens avloppsrening ut?**
Arrangör: Svenskt Vatten och Föreningen Vatten

15.00–16.00

- **Effektiv vattenbesparing på kort och lång sikt**
Arrangör: Cirkulation

TEMAN

- Avlopp
- Dricksvatten
- Dagvatten
- Mixade ämnen

Onsdag 26 september

10.00–11.00

- **Lokal lakvattenhantering – utmaningar och möjligheter**
Arrangör: Varim

10.00–12.30

- **Dagvatten i ett förändrat klimat – hur ska framtidens nederbörd hanteras fysiskt och ekonomiskt?**
Arrangör: Varim och VA-guiden

11.30–12.30

- **Hur bygger man hållbara VA-system?**
Arrangör: Varim och Svenskt Vatten

13.30–14.30

- **Allt brunare ytvatten – orsaks-samband och konsekvenser för dricksvattenproduktionen**
Arrangör:
Havs- och vattenmyndigheten

14.00–16.30

- **Hållbar dagvattenhantering nu och i framtiden**
Arrangör: Svenskt Vatten och Föreningen Vatten

15.00–16.00

- **Smartare dricksvattenproduktion – om sensorer och digitalisering för friskt dricksvatten**
Arrangör: Svenskt Vatten

Torsdag 27 september

10.00–11.00

- **Smartare reningsverk för en bättre miljö**
Arrangör: Svenskt Vatten

10.00–11.00

- **Future City Flow – beslutsstöd för en optimerad hantering av stadens vattenflöden i avloppssystemet**
Arrangör: Svenskt Vatten och Föreningen Vatten

11.30–12.30

- **Avancerad rening – hur kommer den nya tekniken fungera i praktiken?**
Arrangör: Svenskt Vatten

11.30–12.30

- **Utredningen om Hållbara vattentjänster – hur påverkar förslagen kommunens arbete?**
Arrangör: VA-guiden

13.30–14.30

- **Fördelar och utmaningar med 3D-projektering och 3D-scanning**
Arrangör: Varim

13.30–16.00

- **Hur väljer man entreprenadform i VA-branschen?**
Arrangör: Varim

● Har du koll på din anläggning?

– säkerhetsskyddad upphandling (SUA)

Tisdag 25 september kl 11.30–12.30 • Lokal 2

I takt med en ökad hotbild innan och utanför Sveriges gränser de senaste åren, har medvetenheten om risker och hot inom VA-området ökat betydligt. Det finns därför ett ökat behov hos såväl företag som kommuner att få med säkerhetsaspekten som en naturlig del av arbetet inom områdena IT, fysiskt skydd och personsäkerhet. En väsentlig del av detta är behovet av säkerhetsskyddade upphandlingar, vilket medför ändrade rutiner och krav hos både beställare och leverantörer.

Seminarier belyser den ökade hotbilden i Sverige och hur detta hanteras konkret på kommunal nivå bland annat avseende upphandlingar och val av leverantörer. Dessutom får vi en inblick i hur en leverantör arbetar med det ökade kravet på säkerhet inklusive personkontroller och vad det betyder för det dagliga arbetet.

Målgrupp: Seminariet vänder sig till VA-personal, kommuner, myndigheter, entreprenörer, leverantörer och andra som är intresserade av området säkerhet på VA-anläggningar.

Seminarieansvarig och moderator: Gisela Holm, Sweco/Varim

Program

- **Hur ser hotbilden ut i Sverige?**
Kjell Mo, Försvarshögskolan
- **Så här arbetar vi med säkerhetsskyddad upphandling på Sydsvatten**
Stefan Johnsson, säkerhets- och kvalitetschef, Sydsvatten
- **Hur kan vi som entreprenörer leva upp till säkerhetskraven?**
Fredrik Åslund, arbetschef Peab
- **Avslutande diskussion**

● Lokal lakvattenhantering

– utmaningar och möjligheter

Onsdag 26 september kl 10.00–11.00 • Lokal 2

Brudaremossens deponi är lokaliserad i Delsjöområdet öster om Göteborgs centrum, ett mycket populärt naturområde som idag nyttjas som kombination av rekreativområde och vildmark. Deponin är idag avslutad men utgjorde Göteborg kommuns huvuddeponi fram till 1972. Lakvattnet från Brudaremossen leds via slam- och oljeavskiljare samt lakvattendamm vidare till Ryaverket. För att Gryaab ska kunna möta kraven på avloppsslam enligt Revaqs certifiering för nyttjande av slam som gödsel i jordbruk behöver Kretslopp och vatten rena lakvattnet lokalt. Till följd av detta initierade Kretslopp och vatten i Göteborg under 2013–2014 arbetet med att utreda framtida möjlig hantering av lakvattnet.

Vilka möjligheter fanns att rena lakvattnet lokalt? Skulle lakvattnet renas hela vägen för att kunna släppas till en recipient, eller fanns andra möjligheter? Hur utformar man en anläggning som ska placeras i ett rekreativområde med mycket folk i rörelse på bästa sätt?

Vi går igenom projektets genomförande, från förstudie till pilotförsök, utvärdering, principförslag, systemhandling, tillståndsprocess, detaljprojektering och upphandling. Vad har gått bra och vad har gått mindre bra? Hur får man egentligen till ett bra samarbete mellan beställare, konsult, myndigheter och entreprenörer?

Presentation av projektet kommer att innefatta en redogörelse av bakgrund och de frågeställningar/krav som initierade hela processen, beskrivning av utmaningar längs vägen samt en redovisning av vald processdesign och utseende på anläggningsbyggnaden.

Målgrupp: Seminariet riktar sig till dig som arbetar med VA-projekt i rollen som projektledare, beställare, kund, upphandlare, konsult eller leverantör.

Seminarieansvarig och moderator: Martina Uldal, Ramböll/Varim

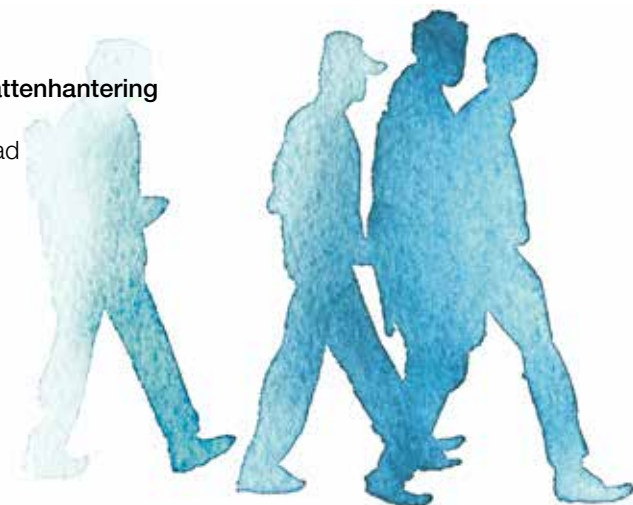
Program

- **Utmaningar och möjligheter med lokal lakvattenhantering**

Martina Uldal, Ramböll

Lena Blom, Kretslopp och vatten, Göteborg stad

PerEric Persson, KUB Arkitekter

vaguiden
En enklare vardag

● Dagvatten i ett förändrat klimat

– hur ska framtidens nederbörd hanteras fysiskt och ekonomiskt?

Onsdag 26 september kl 10.00–12.30 • Lokal 1

Skyfall är en form av extremt väderfenomen som varje år skapar avsevärda problem och kostnader för samhället. Trots skyfallens uppenbara samhällskonsekvenser är vår kunskap om dem i flera avseenden relativt begränsad.

Ett förändrat klimat kommer att kräva en förändrad dagvattenhantering. Regeringen har gett i uppdrag inom ramen för utredningen om hållbara vattentjänster att förslag på lämpliga åtgärder tas fram. Vilka slutsatser har utredningen landat i?

Dagvattenutredningar har blivit mer komplexa och behöver kommuniceras på ett mer omfattande sätt. Vilka erfarenheter finns från kommun- och leverantörsledet vad gäller att åstadkomma en mer smidig process och bättre måluppfyllelse?

Seminariet behandlar dels slutsatserna från SMHI:s rapport om extremregn i nutida och framtida klimat, dels regeringsuppdraget om dagvattenhantering i ett framtida klimat. Dessutom ges exempel på hur kommuner och leverantörer arbetar med dagvatten i plan-, bygg- och förvaltningsprocessen.

Målgrupp: Seminariet riktar sig till kommunaltjänstemän som arbetar med dagvattenfrågor, men även personer inom produktion, drift- och underhåll.

Seminarieansvariga: Vilhelm Feltelius, VA-guiden och Erica Dragon, WSP/Varim

Moderator: Anna Dahlman Petri, WSP/Varim

Program

- **Extremregn i ett nutida och framtida klimat – vad vet vi?**
Anna Eronn, SMHI
- **Ett samtal om utredningen om hållbara vattentjänster och dagvattenfinansieringsfrågor**
Anders Grönvall, f.d. utredare SOU – Hållbara vattentjänster
Maria Rothman, Tekniska kontoret Norrköpings kommun
Irina Persson, Uppsala Vatten och Avfall AB
- **Hur arbetar kommunerna med dagvatten i ett förändrat klimat?**
Representanter från kommuner och leverantörsledet är inbjudna för att dela erfarenheter för en tydlig plan-, bygg- och förvaltningsprocess.

Svenskt Vatten

● Hur bygger man hållbara VA-system?

Onsdag 26 september kl 11.30–12.30 • Lokal 2

Hållbara, bra allmänna VA-ledningssystem och anläggningar kräver kloka och väl genomförda investeringar samt fungerande underhåll och förnyelse. Detta seminarium presenterar resultaten från ett Svenskt Vatten Utveckling-projekt (SVU) om vad som behöver göras för att bygga framtidens VA-ledningssystem och ger perspektiv på vad vi kan lära av andra branscher och andra länder när det gäller förvaltning av befintliga VA-anläggningar.

I SVU-projektet belyses dels möjligheterna att förlänga livslängden på befintliga VA-ledningssystem och dels vad som kan göras för att bygga framtidens VA-ledningssystem utifrån 150-årsperspektivet.

ISO 55 000 är en ledningsstandard för asset management, förvaltning av tillgångar. Internationellt finns användare inom VA-sektorn, men i Sverige finns användare främst inom industri, energi och trafik-sektorn. Varför används standarden inte inom VA-sektorn? Hur kan standarden användas för att säkerställa hållbara VA-system framöver?

Målgrupp: Seminariet riktar sig till dig som arbetar som beställare (projektledare, drifttekniker, VA-ingenjör, VA-chef, VA-strateg), teknikkonsult (uppdragsledare, utredare, projektörer), entreprenör och leverantör och som på olika sätt arbetar med Sveriges kommuners VA-system.

Seminarieansvarig: Erica Dragon, WSP/Varim

Moderator: Anders Danielsson, WSP/Varim

Program

- **Möjligheter och erfarenheter från SVU-rapporten – framtidens hållbara VA-ledningssystem**
Helena Mårtensson, RISE
- **Planering för långsiktiga investeringar – vad kan vi lära av andra branscher?**
Mattias Androls, Vattenfall
- **Samtal under ledning av Anders Danielsson, WSP, utifrån olika perspektiv**
Matias Androls, Vattenfall
Joakim Lirfeldt, Veolia
Representant för Svenskt Vatten
Helena Mårtensson, RISE

● Fördelar och utmaningar med 3D-projektering och 3D-scanning

Torsdag 27 september kl 13.30–14.30 • Lokal 2

Bespara dig överraskningar i projekt som kan medföra onödiga kostnader och missförstånd! Detta seminarium välkomnar dig till den senaste tekniken inom BIM och ger handfasta råd för att effektivisera projekteringskedet.

Förutom att bespara dig tid och pengar möjliggör dessa tekniker mer framgångsrika projekt. Råd och tips presenteras från erfarna personer som arbetat inom BIM, 3D-projektering och 3D-scanning över 15 år tillsammans. Seminariet behandlar digitaliseringens utveckling, hur det påverkat oss det senaste 15 åren och hur morgondagens samhälle kan se ut med hjälp av verktyg och strategier som presenteras.

Målgrupp: Seminariet riktar sig till personer som arbetar inom samhällsutveckling och vill effektivisera sitt arbete och projekt med den senaste tekniken.

Seminarieansvarig och moderator: Isabel Hoffman, Sweco/Varim

Program

- **Accelerera genom det digitala med BIM eller försvinn**
Lisa Anger, Sweco
- **Spar tid och få bättre kvalitet med 3D-scanning**
Joackim Karlsson, Sweco

● Hur väljer man entreprenadform i VA-branschen?

Torsdag 27 september kl 13.30–16.00 • Lokal 1

Vi står inför stora utmaningar inom VA-branschen. Mycket ska byggas och på kort tid. Vi inom Varim tror att vi kan vinna mycket på att välja rätt avtalsform till rätt projekt. Under seminariet går vi grundläggande igenom vad varje entreprenadform innebär. Vad är fördelar och nackdelar med respektive entreprenadform? När ska man välja vad som upphandlande enhet?

Katrin Bjarne från Aqua Svea går djupare in på utförandeentreprenader och berättar om sina erfarenheter från olika VA-projekt. Stefan Winberg från Purac presenterar totalentreprenader och funktionsentreprenader och när dessa bör tillämpas.

Samarbetsformen partnering börjar bli intressant i vår bransch. Det är en samarbetsform där konsulter, beställare och entreprenörer tillsammans tar fram lösningar. I seminariet går vi igenom grunderna för partneringkonceptet och vilka för- och nackdelar det finns med att arbeta på detta sätt.

Målgrupp: Seminariet riktar sig till dig som arbetar med VA-projekt i rollen som projektledare, beställare, kund, upphandlare, konsult eller leverantör.

Seminarieansvarig och moderator: Maria Sondell, Sweco/Varim

Program

- **Utförandeentreprenader i VA-branschen**
Katrin Bjarne, Aqua Svea
- **Totalentreprenader och funktionsentreprenader i VA-branschen**
Stefan Winberg, Purac
- **Samarbetsformen partnering, hur jobbar vi tillsammans i VA-branschen för bästa resultat?**
Jakob Molin, Prolog

BRA ATT VETA

TID OCH PLATS

25–27 september 2018
Elmia, Entré 4 Nord,
Elmiavägen, Jönköping

ANMÄLAN

Anmäl dig på VA-mässans webbplats elmia.se/va-massan
Finns det platser kvar kan du boka dig på plats. Bekräftelse och faktura skickas ut av Elmia AB efter anmälan. Anmälan till seminarierna är bindande. Platsen kan överlåtas till en annan person inom företaget.

SEMINARIEPRIS

Djupgående seminarier, 2,5 tim

Ej medlem	1 800 kr per styck
Medlemspris*	1 300 kr per styck
Utställare	1 300 kr per styck

Korta seminarier, 1 tim

Ej medlem	950 kr per styck
Medlemspris*	700 kr per styck
Utställare	700 kr per styck

*I de djupgående seminarierna ingår te och kaffe.
Alla priser är exklusive moms.*

* Medlem i någon av de arrangerande organisationerna.

Gratis för studenter

Studenter går in gratis mot uppvisande av studentlegitimation. Föranmälan krävs.

KONTAKT

Frågor om anmälan besvaras av
Eva Siwe, projektkoordinator
e-post: eva.siwe@elmia.se
Telefon: +46 36 15 21 31

MÄSSAN

Aktuell information om alla aktiviteter och våra utställare hittar du på elmia.se/va-massan
Ladda ner vår app Elmia Guide så har du hela mässan i din hand. Programmet kan komma att uppdateras, och detta publiceras i appen och på webben.

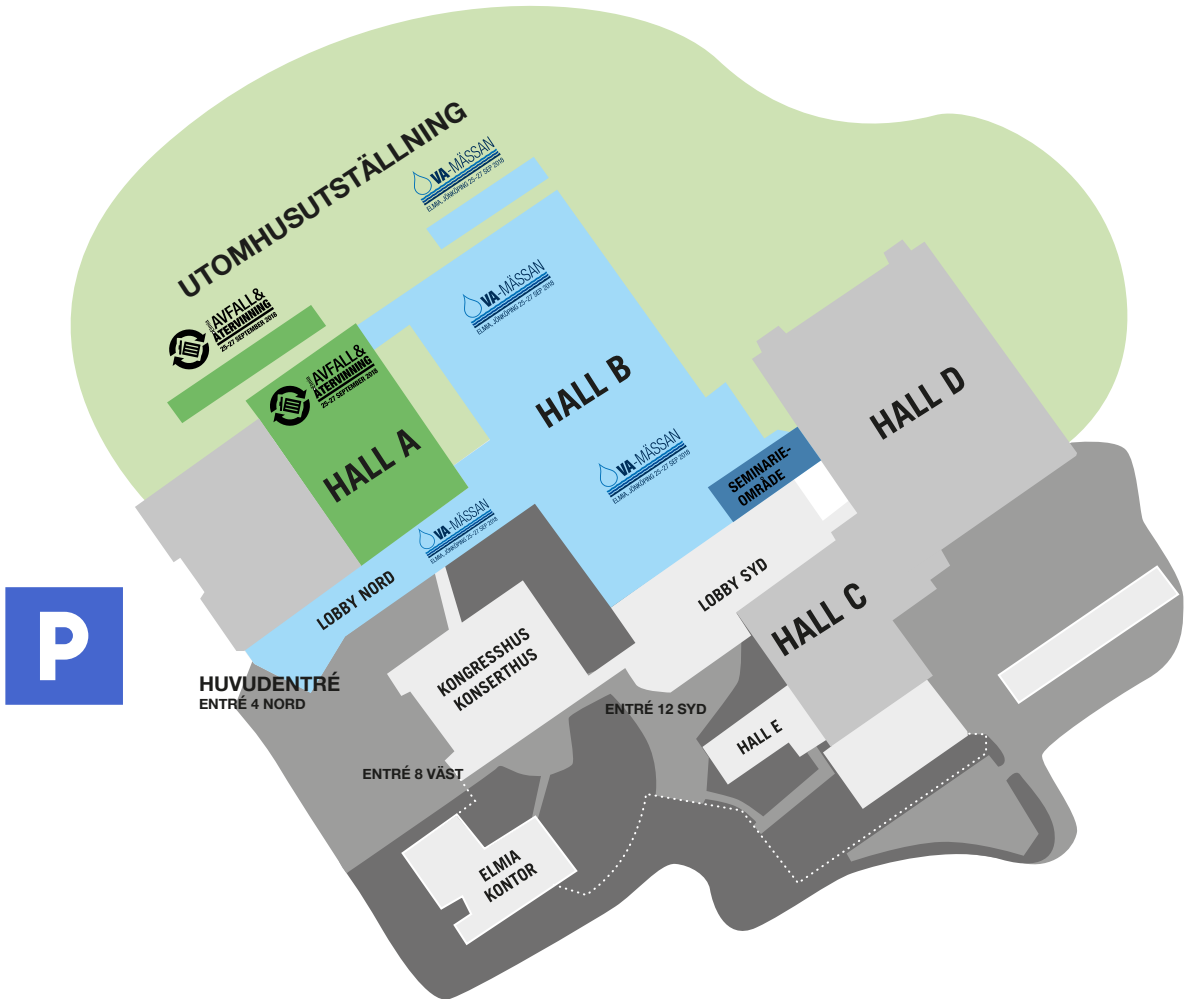
ÖPPETTIDER

Tisdag 25 september	09.00–17.00
Onsdag 26 september	09.00–17.00
Torsdag 27 september	09.00–16.00

VÄLKOMMEN!

MÄSSKARTA

Hela mässan i din hand

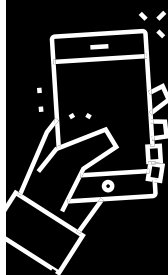
Missa inte mässappen Elmia Guide som släpps ett par veckor innan mässan. Här hittar du seminarieprogram, utställarförteckning, scenprogram, öppettider och allt annat du kan tänkas behöva när du väl är på plats på mässan. Är du utställare hanterar du enkelt alla dina leads via appen Elmia Plus. Håll utkik på webben!

För **mer information**
och dagsprogram,
ladda ner appen Elmia Guide

Är du **utställare?**
Ladda ner appen Elmia Plus
för effektiv leadshantering

 Google play App Store

ELMIA, JÖNKÖPING 25-27 SEP 2018

www.elmia.se/va-massan